

Araştırma Yöntem ve Teknikleri

Araştırma Sürecinde Kullanılan Terimler

Yrd.Doç.Dr. Özgür GÜLDÜ

Araştırma Sürecinde Kullanılan Terimler

- Değişken (Variable)
- Hipotez veya Denence (Hypothesis)
- Sayılı veya Faraziye (Assumption)
- Sınırlılık (Limitation)
- Evren (Population)
- Örneklem (Sample)
- Veri (Data)

Araştırma Sürecinde Kullanılan Terimler

- **Desen (Desing)**
- **Deney Grubu (Experimental Group)**
- **Kontrol Grubu (Control Group)**
- **Güvenirlik (Reliability)**
- **Geçerlik (Validity)**
- **Paradigma**
- **Epistemoloji**
- **Metodoloji**
- **Ontoloji**

Değişken (Variable)

Sabit olmayan, farklı değerler alabilen, değişiklik gösteren her şey değişkendir.

- ✓ Yaş, cinsiyet, nüfus gibi zamana göre veya kişiye göre değişiklik gösteren unsurlar değişken olarak kabul edilir.
- ✓ *Bağımsız değişken* (etkileyen değişken); araştırmacının kontrolü altında olan, araştırmacı tarafından değiştirilen değişkendir.
- ✓ *Bağımlı değişken*; bağımsız değişkene bağlı olarak değişen, yani bağımsız değişkenin etkilediği değişkendir.
- ✓ *Sürekli değişken*; Boy, kilo gibi sürekli değişen değişkenlerdir.
- ✓ *Süreksiz değişkenler*; Yaş, cinsiyet gibi belli sınır içinde değişen değişkenlerdir.

Hipotez veya Denence (Hypothesis)

Bir olgu, olay veya karşılaşılan bir problemle ilgili olarak denenmeye, doğru ya da yanlışlığı kanıtlamaya muhtaç genelleme veya önermelerdir.

✓ Bu hipotezler, araştırmacının yanlı yargılarıdır. Araştırma hipotezi, değişkenler arasında ilişki olduğunu savunurken, istatistiksel hipotez değişkenler arasında ilişki olmadığını savunur.

Sayıltı veya Faraziye (Assumption)

Araştırmada bazı başlangıç noktalarının kanıtlanmasına gerek görülmeden doğru olarak kabul edilmesi gerekebilir. *Doğruluğunu peşinen kabul ettiğimiz, varsaydığımız, kanıtlamaya gerek duymadığımız bilgi, durum ve olaylar sayıltıları oluşturur.*

- ✓ Araştırmada seçilen örneklem grubunun evreni yansıttığı kabul edilir.

Sınırlılık (Limitation)

Araştırmacının, araştırmanın temelini uygulanması ve sonuçları açısından sınırlarını belirlediği bölümdür.

✓ Bu bölümde, araştırmada yapılmak istenen ancak bazı nedenlerden dolayı gerçekleştirilemeyen durumlar ifade edilir.

Evren (Population)

Araştırma sonucunun genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür.

- ✓ **Hedef evren**; araştırmacının ulaşması neredeyse imkansız olan fakat ideal olarak alınan evrendir.
- ✓ **Ulaşılabilen evren**; araştırmacının gerçekçi olarak seçtiği ve ulaştığı evrendir.

Örneklem (Sample)

Belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği olduğu kabul edilen küçük kümedir.

- ✓ Bu küme, evrenin özelliklerini taşır ve evren hakkında bilgi verir.

Veri (Data)

Araştırmada bir sonuca ulaşmak için gerekli ilk bilgi veridir.

- ✓ Veri; doğru, yansız, güvenilir ve kullanılabilir olmalıdır.

Desen (Desing)

Araştırma deseni, araştırmanın alt problemlerine cevap aramak veya denenceleri test etmek için yapılan araştırma planıdır.

Araştırma deseni, araştırma sorularını cevaplamak amacıyla bağımlı ve bağımsız değişkenlerin seçilmesi ve ölçümü için planın geliştirilmesidir.

Araştırma deseni belgesel ve tecrübeye dayalı

Araştırma deseni (katılımcı gruba göre) gruplararası desen, grup içi desen, karışık desen ve tek denekli desen

Deney Grubu (Experimental Group)

Araştırmada bağımsız değişken uygulanan gruplara deney grubu denir.

- ✓ Ör., yeni yapılan bir ilacın hastalar üzerindeki etkisi araştırılacaksa, bu deneyde denenecek olan ilaçtan deney amaçlı olarak belli ölçüde ilaç verilen gruptur.

Kontrol Grubu (Control Group)

Popülasyonu temsil etme açısından deney grubu ile aynı özelliklere sahip olan ancak deney grubunun tersine, deneysel işleme tabi tutulmayan gruptur.

- ✓ Ör., yeni bir ilaç keşfedildi ve denenmesi gerekiyor. Bir grup benzer kalitede insan alınır ve ikiye ayrılır. Deney süresince var olan şartlar her iki grup için de aynı tutularak sağlıklı bir karşılaştırma yapmak esastır.
- ✓ Birinci grup deney grubu olur ve ilacı alır. Kontrol grubu ise ilacı almaz. Deneyin sonunda iki grup karşılaştırılır. Böylece ilacın gerçekten etkisi var mı, yok mu anlaşılır.

Güvenirlik (Reliability)

Araştırmada kullanılan ölçme aracı, ölçülen özelle örtüşebilecek duyarlıkta ölçme sonuçları veriyorsa, o ölçme aracı güvenilirdir.

✓ Bunun için, ölçülen özelliğın aynı ölçütler kullanılarak ve aynı işlemler izlenerek tekrarlanan ölçümleri arasında bir kararlılık olması gerekir.

Geçerlik (Validity)

Araştırmada kullanılan ölçme aracının kullanılış amacına uygunluk derecesi o aracın geçerlik düzeyini gösterir.

- ✓ Bir ölçme aracı tümüyle geçerli veya tümüyle geçersiz olmaktan ziyade geçerlik düzeyi “yüksek”, “orta” veya “düşük” olarak nitelendirilerek ifade edilir.